

God rapporteringssed

Råd för transparent rapportering inom tredje sektorn

Innehåll

God rapporteringssed	4
Inledning	5
01 Rapportera till intressentgrupper – uppgör en årsredovisning	6
02 Beakta olika intressentgruppers intressen	7
03 Beskriv verksamheten och målen tydligt	8
04 Berätta om finansieringen av verksamheten – koppla samman verksamhetsidén med siffrorna	9
05 Presentera tydligt det finansiella läget	10
06 Säkerställ att bokslutet och verksamhetsberättelsen överensstämmer med bokföringslagen	11
07 Beskriv koncernens struktur och verksamhetsprinciper	13
08 Var omsorgsfull med revisionsberättelsen	14
09 Rapportera om ledarskap, organisation och övervakning	15
10 Koncentrera dig på att rapportera väsentligheter	16
11 Försök att skriva klart och enkelt	17
12 Använd diagram, tabeller och grafer	18
13 Åskådliggör med tillhjälp av bilder	19
14 Dra nytta av nya tankar och betraktelsesätt	20
15 Planera utdelningen av rapporten för intressentgrupper	21
Tilläggsinformation	22
Tävlingen Öppen rapport	23

God rapporteringssed

- Berätta om avsikt och mål med verksamheten samt vilka värderingar som styr verksamheten.
- Berätta hur verksamhetens mål har förverkligats under rapporteringsperioden.
- Berätta vad som lyckades och vad som misslyckades samt hur den kommande perioden ser ut.
- Berätta tydligt hur verksamheten har finansierats och hur medel har använts samt hur medlen fördelats enligt verksamhetssektorer och mål.
- Koppla samman en beskrivning av verksamheten och finansieringen med bokslutets siffror.
- Presentera tillräckligt lättfattligt hur resultatet har uppkommit.
- Tänk efter till vem du skriver. Beakta olika intressentgruppers behov och koncentrera dig på det väsentliga.
- Skriv tydligt och lättfattligt så att alla förstår.
- Ta hjälp av grafer, tabeller och nyckeltal.
- Illustrera texten med bilder.
- Planera distributionen av rapporten och se till att den finns tillgänglig exempelvis på internet.

Inledning

Tredje sektorns¹ ställning i det finländska samhället är viktig på många sätt – särskilt viktig är den inom social- och hälsovårdssektorns serviceproduktion, kultur- och bildningsväsendet samt inom idrotts- och hobbyverksamheten. Antalet registrerade föreningar i Finland är långt över hundratusen och även stiftelserna är nästan tretusen.

Konkurrensen om finansieringen av tredje sektorn hårdnar när företagens samhällsansvar söker sin form och tredje sektorns aktörer söker nya stöttepelare för sin finansiering. Förtroendet hos finansörer byggs upp genom transparent och öppen verksamhet samt tydlig rapportering både vad gäller anskaffning och användning av medel. Intresset har också ökat till följd av att privat konkurrens har kommit in i den serviceverksamhet som traditionellt utövats av ideella föreningar och stiftelser. Den verksamhet som har ansetts som ideell och som har finansierats med offentliga understöd riskerar i vissa fall att övergå till produktion av konkurrensutsatt service och försäljning av tjänster.

Anspråksnivån gällande information om verksamheten och rapportering om ekonomin har ökat betydligt för tredje sektorns aktörer. Såväl bidragsgivare, donatorer, medlemmar, skattemyndigheter som media är alla intresserade av föreningars och stiftelsers verksamhet och ekonomi, var och en ur sin synvinkel. Genom tävlingen Öppen rapport, som vi arrangerar årligen, vill vi vara med och uppmuntra aktörer inom tredje sektorn att lämna transparenta rapporter av hög kvalitet.

Följande aspekter beaktas särskilt i tävlingen:

- Beskrivningen av verksamheten är tydlig, lättläst, öppen och informativ och den berättar om den verksamhet som förekommit och dess mål.
- Bokslutet är uppgjort enligt gällande stadgar och det ger korrekta och tillräckliga uppgifter om verksamhetens resultat och den ekonomiska ställningen.
- Rapporteringen om den offentliga finansieringen, särskilt om penninginsamlingar, ger en tillräcklig information om hur medlen använts och insamlarnas kostnader.
- Publikationen fungerar visuellt och dess distribution är tillräckligt stor.

I denna publikation har vi samlat några allmänna råd om rapportering som baserar sig på såväl våra experters omfattande bransch erfarenhet som de erfarenheter vi fått från tävlingen Öppen rapport.

Jan Holmberg
Verkställande direktör
PricewaterhouseCoopers Oy

¹Med tredje sektorn avses i det finländska samhället i huvudsak föreningar och stiftelser. Ofta uppfattas även annan organiserad samhällsaktivitet som en del av tredje sektorn.

01

Rapportera till intressentgrupper – uppgör en årsredovisning

Många föreningar och stiftelser upprättar förutom ett officiellt bokslut och en officiell verksamhetsberättelse som bokföringslagen förutsätter, dessutom en mer omfattande berättelse om verksamheten, resultatet och den ekonomiska ställningen som är avsedd för intressentgrupperna. Detta dokument kallas ofta för årsredovisning eller årsöversikt. I denna instruktion kallar vi även dokumentet rapport eller rapport för intressentgrupper.

Årsredovisningen omfattar i regel bokslutet eller ett sammandrag av bokslutet. En verksamhetsberättelse som bokföringslagen förutsätter kan också inkluderas, om en sådan har gjorts upp. Skillnaden mellan årsredovisning och verksamhetsberättelse är att verksamhetsberättelsens minimiinnehåll begränsas till det datainnehåll som lagstiftningen förutsätter.

Rapporten för intressentgrupper är i regel en mer omfattande rapport om hur föreningens eller stiftelsens verksamhet har utfallit, verksamhetssektorer, projekt, verksamhetens principer och mål samt bl.a. verksamhetens samhällsleliga betydelse. Med hjälp av rapporten kan organisationen visa att den är en pålit-

lig partner som gör vad den lovar och öppet berättar både om vad som lyckats men även om misslyckanden. Transparens är väsentligt även för en enskild donator. Öppenhet skapar säkerhet och trovärdighet, också med tanke på potentiella donatorer.

Hörnstenar i rapporteringen för intressentgrupper är klarhet och pregnans samt beaktande av olika målgrupper. Åskådliggör gärna texten visuellt med bilder och grafiska beskrivningar. Även rapportering enligt aktivitet gör helheten tydligare. Årsredovisningen borde finnas lätt tillgänglig på föreningens/stiftelsens webbplats.

Beakta olika intressentgruppers intressen

Den som sammanställer årsredovisningen ska beakta att årsredovisningen framför allt är en beskrivning av årets verksamhet och dess finansiering, verksamhetens principer och mål samt bl.a. verksamhetens samhällliga betydelse. Årsredovisningen ska innehålla tillräckligt med korrekt information för att läsaren ska kunna bilda sig en rätt bild av organisationen. Genom felaktig, diffus, inkonsekvent, överflödigt eller otillräckligt information är detta inte möjligt. Olika intressentgrupper är intresserade av tredje sektorns verksamhet. De använder informationen för olika ändamål, ibland även som grund för beslutsfattande. Det är alltså viktigt för den som sammanställer rapporten för intressentgrupper att identifiera rapportens målgrupper och vilken information som är viktig för respektive intressentgrupp.

Vid planeringen av rapportens innehåll ska man beakta bland annat följande intressentgruppers behov av information:

- medlemmar vill veta vad som händer i föreningen, hur deras medlemsavgifter används och hur föreningen har förverkligat sin verksamhetsidé under året
- donatorer är intresserade av hur föreningen/stiftelsen har använt donerade medel och beaktat önskemål om användningen av donationer samt hur en donation har stött föreningens/stiftelsens verksamhetsidé
- potentiella testatorer och andra donatorer samt medlemmar vill veta målen med föreningens/stiftelsens verksamhet och hur man försöker förverkliga dessa mål i framtiden
- sponsorer följer med föreningens/stiftelsens verksamhet för att kunna bedöma om sponsormedlen har använts förnuftigt och om föreningen/stiftelsen är tillräckligt intressant som sponsoreringsobjekt och tål en etisk granskning
- myndigheter som beviljar understöd och andra offentliga kretsar förutsätter ofta utredningar om användningen av beviljade understöd och granskar föreningens/stiftelsens årsredovisning ur denna synvinkel
- mottagare av stipendier är till exempel intresserade av grunderna för beviljande av stipendier och kontinuiteten i stipendieutdelarens verksamhet
- personalen är också intresserad av verksamhetens kontinuitet och exempelvis planerade projekt för personalutveckling
- frivilligarbetare är intresserade av vilken effekt deras arbetsinsats har
- köparna av tjänster vill ha information om tjänstens kvalitet, hur kvaliteten bevaras och vidareutvecklas samt även hur föreningens/stiftelsens verksamhetsprinciper överensstämmer med köparens etiska principer
- långivare, särskilt banker följer upp sina finansieringsrisker
- medierna och den stora allmänheten är intresserade av hur tredje sektorn utövar sin verksamhet och sköter sitt uppdrag.

I stiftelser ska man särskilt beakta patent- och registerstyrelsen, som när den utövar sin övervakningsuppgift vill veta hur stiftelsen har administrerats, vad man gjort i stiftelsen, hur mycket pengar som använts och vilken stiftelsens ekonomiska ställning är.

03

Beskriv verksamheten och målen tydligt

Offentlig finansiering till föreningar och stiftelser förutsätter en öppen och transparent rapportering om verksamheten och verksamhetens mål. I motsats till kommersiella företag som idkar affärsverksamhet, är inte ideella föreningars och stiftelsers primära mål att ge vinst, utan att förverkliga den ideella uppgift som definieras i stadgarna.

Ur föreningens eller stiftelsens rapportering till intressentgrupperna ska tydligt framgå/verksamhetens avsikt och målinriktning/vad föreningen/stiftelsen gör och varför/vilka föreningens eller stiftelsens mål är och hur de uppnås/hur föreningen/stiftelsen har lyckats i sin verksamhet och/vilka planerna är för den kommande verksamhetsperioden.

I rapporteringen är det bra att jämföra föreningens/stiftelsens verksamhetsutveckling med stadgar och uppställda mål. Om möjligt borde uppnåendet av målen presenteras med mätbara kriterier.

Man borde även tänka sig rapporteringen i dubbel bemärkelse: å ena sidan borde man reda ut betydelsen av föreningens verksamhet i allmänhet och för samhället och å andra sidan dess betydelse med

tanke på de egna medlemmarna. Rapporteringen borde även visa hur föreningens verksamhet ligger i linje med verksamhetsidén, strategin och de stadgar som styr verksamheten.

I en stipendiestiftelses årsredovisning utreds bl.a. hur mycket som delats ut i stipendier, hur stipendiemottagarna har valts ut och hur de avspeglar de avsikter som fastställts i stiftelsens stadgar, verksamhetsberättelse och strategi.

Till grundprinciperna för rapportering om hållbar utveckling hör att man i rapporteringen till intressentgrupperna även förklarar verksamhetens sociala effekter och miljöverkningar samt förklarar den egna organisationen, personalpolitiken och relationerna till intressentgrupper.

04

Berätta om finansieringen av verksamheten – koppla samman verksamhetsidén med siffrorna

Genomförandet av verksamhetsidén och verksamhetens underhåll kräver pengar. Förutom beskrivningen av verksamheten och dess mål ska även verksamhetens kostnader och finansiering framgå av årsredovisningen. I rapporten ska presenteras hur mycket pengar som använts och till vilka ändamål. Även principerna för verksamhetens finansiering borde redas ut, exempelvis hur mycket av den egentliga verksamhetens utgifter man kommit överens om att täcka med medlemsavgifter och hur mycket med intäkter från investeringsverksamhet. Om resultat och finansiering kan man rapportera genom att bifoga resultaträkningen eller dess sammandrag till årsredovisningen samt en förklaring till hur resultatet bildas. I allmänhet är det dock nödvändigt att ge en noggrannare rapport om det ekonomiska resultatet och finansieringen än vad resultaträkningen visar, till exempel genom att bifoga ekonomiska mätare till beskrivningen av verksamheten. Så kan verksamhetsidén kopplas samman med siffrorna.

Många föreningars och stiftelsers verksamhet finansieras med offentliga understöd. Trots att finansiären får separata, ofta mycket detaljerade utredningar över verksamheten, ska användningen av offentliga medel rapporteras tillräckligt detaljerat även i årsredovisningen.

Många föreningar finansierar sin verksamhet nästan enbart via medlemsavgifter. I medlemsvärningen förbinder sig föreningen till den uppgift som föreningen själv har fastställt och den är skyldig att infria givna löften i sin verksamhet. Med hjälp av årsredovisningen rapporterar föreningen till sina medlemmar hur de mål som presenteras i verksamhetsplanen har förverkligats och vad verksamheten har kostat. Medlemmarna vill få kännedom i förväg om planen för den kommande säsongen och i efterhand om hur planen lyckades verksamhetsmässigt och ekonomiskt sett. Detta för att det ska finnas en verklighetsbaserad grund för följande periods plan.

Stipendiestiftelsers verksamhet finansieras i allmänhet med nettoavkastningen från placeringar och donationer. I rapporterna framläggs ofta medlems investeringsobjekt, nettoavkastning och nya donationer samt hur mycket som getts i stipendier och till vilka objekt. I en god årsredovisning kan man därtill

förklara grundprinciperna för placeringspolitik och utdelningsprinciperna för stipendier samt övervakningen av deras användning.

Särskilt föreningar och stiftelser med mycket egendom eller påtagliga investeringar har anledning att rapportera även verksamhetens kassaflöden, trots att bokföringslagen inte förutsätter en separat finansieringsanalys.

Rent allmänt kan man säga att rapporteringen om medelanskaffningskampanjer inte har varit tillräckligt öppen i Finland. Åtminstone de insamlade beloppen och användningen av medlen borde rapporteras så att donatorernas perspektiv på detta sätt beaktades. Även information om etiska principer för och övervakning av medelanskaffningen samt information om intern övervakning av annan verksamhet ökar trovärdigheten.

Trots att siffrorna i det officiella bokslutet presenteras med en cents noggrannhet, kan man i inofficiella årsredovisningar och motsvarande rapporter, beroende på föreningens/stiftelsens storlek, exempelvis presentera talen med tusen euros noggrannhet för att öka åskådligheten.

05

Presentera tydligt det finansiella läget

Fastän det officiella bokslutet i sin helhet inte skulle bifogas rapporten till intressentgrupperna, finns det anledning att bifoga balansräkningen inklusive de viktigaste noterna och tilläggsuppgifterna som beskriver föreningens/stiftelsens ekonomiska ställning. Viktiga tilläggsuppgifter som beskriver den ekonomiska ställningen är bland annat föreningens/stiftelsens ansvar, investeringstillgångarnas gängse värde samt egendomsandelarnas fördelning mellan anläggningstillgångar som är i ideell användning och å andra sidan investeringstillgångar. Investeringstillgångar är egendom som inte används i den ideella verksamheten, utan med vilkas avkastning man finansierar den ideella verksamheten. Eventuella (mindre) tillgångar i affärsverksamhetens användning ska också presenteras.

Balansräkningen utvisar varifrån pengarna kommer och hur de använts vid en viss tidpunkt, räkenskapsperiodens sista dag. Pengarnas källor är skulder och eget kapital och det visar balansräkningens aktiva sida. Var pengarna är bundna vid denna tidpunkt visar balansräkningens passiva sida. En utredning krävs särskilt i de fall då organisationen har en stor skuld i förhållande till sin storlek eller verksamhet.

En penningreserv som täcker kostnaderna för verksamheten är viktig. En uppskattning av den eko-

nomiska ställningens utveckling underlättas bl.a. genom information om kassabudgeten. Särskilt då föreningens eller stiftelsens ekonomiska ställning är svag är det klokt att reda ut hur verksamheten kan finansieras i framtiden. Även då det ekonomiska läget är gott är det bra att reda ut varför en god ekonomi är nödvändig med tanke på föreningens/stiftelsens fortsatta verksamhet och/eller vilka investeringar eller evenemang eller risker i anslutning till verksamheten man är beredd på vid ett gott kassaläge.

06

Säkerställ att bokslutet och verksamhetsberättelsen överensstämmer med bokföringslagen

Alla föreningar och stiftelser är bokföringsskyldiga och de är även skyldiga att uppgöra ett bokslut som uppfyller kraven i bokföringslagen och bokföringsförordningen. Bokslutet ska omfatta resultaträkning och balansräkning samt noter. I enlighet med bokföringslagen ska de största föreningarna och stiftelserna i sitt bokslut även inkludera en verksamhetsberättelse enligt bokföringslagen. Föreningar och stiftelser ska även göra upp ett koncernbokslut om lagen förutsätter det.

Årsredovisningen inkluderar ofta bokslutet eller ett sammandrag av bokslutet. Om ett sammandrag av bokslutet publiceras i årsredovisningen, ska i enlighet med bokföringslagen nämnas, att det inte är ett sådant bokslut som förutsätts i bokföringslagen. Även om endast ett sammandrag av bokslutet publiceras, är det bra att presentera de viktigaste noterna. Viktiga noter är bl.a. principerna för hur bokslutet har gjorts upp och ansvarsförbindelserna. I årsredovisningen kan även inkluderas en verksamhetsberättelse i enlighet med bokföringslagen.

Kort om verksamhetsberättelsen

Med verksamhetsberättelse avses en i bokslutet inkluderad berättelse om verksamheten i enlighet med bokföringslagen. Grunderna för uppgörande av en verksamhetsberättelse och kraven på dess innehåll baserar sig på bokföringslagen, bokföringsnämndens anvisningar och lagen om stiftelser.

Förening

I praktiken uppgörs i alla föreningar någon form av berättelse över verksamheten eftersom medlemmarna och andra intressentgrupper behöver en sådan. Ofta förutsätter även föreningens stadgar att en verksamhetsberättelse görs upp. Enligt bokföringsnämndens anvisning borde så kallade små föreningar, som inte behöver göra upp en sådan verksamhetsberättelse som bokföringslagen förutsätter, för tydlighetens skull kalla dokumentet som berättar

om verksamheten någonting annat än verksamhetsberättelse, exempelvis årsrapport.

Stiftelse

Enligt lagen om stiftelser ska stiftelser alltid göra upp en verksamhetsberättelse. Enligt bokföringsnämndens allmänna anvisning borde så kallade små stiftelser, som inte gör upp en sådan verksamhetsberättelse som avses i bokföringslagen, för tydlighetens skull kalla sin verksamhetsberättelse för "verksamhetsberättelse som lagen om stiftelser förutsätter".

Till bokslutet enligt bokföringslagen skall en verksamhetsberättelse bifogas om minst två av följande gränser har överskridits både under den räkenskapsperiod som senast avslutades och den omedelbart föregående räkenskapsperioden:

01 omsättning eller motsvarande intäkt
7 300 000 euro

02 balansomslutning 3 650 000 euro

03 i genomsnitt 50 anställda.

Enligt lagen om stiftelser ska stiftelser göra upp en verksamhetsberättelse ur vilken det i stora drag framgår hur stiftelsen har verkat för genomförandet av sin avsikt under räkenskapsperioden (lag om stiftelser 11 §).

Enligt bokföringslagen ska de viktigaste riskerna och osäkerhetsmomenten i förhållande till verksamhetens omfång och struktur uppskattas jämlikt och täckande i den bokföringsskyldigas verksamhetsberättelse. Även omständigheter som påverkar affärsverksamhetens utveckling samt den ekonomiska ställningen och resultatet ska bedömas. I en god verksamhetsberättelse redogörs tillräckligt noggrant för faktorer som påverkat räkenskapsperiodens resultat och ekonomiska ställning. Man hänvisar med andra ord inte enbart till resultat- och balansräkningen för att ge en bild av resultatet och den ekonomiska ställningen.

För att kunna förstå (affärs)verksamheten, den ekonomiska ställningen och resultatet ska uppskattningen även visa de viktigaste nyckeltalen och övriga uppgifter om personal och miljöfaktorer samt andra eventuellt betydelsefulla aspekter i den bokföringsskyldigas affärsverksamhet. Vid behov ska kompletterande information och tilläggsutredningar om de siffror som anges i bokslutet presenteras i uppskattningen. Behovet ska bedömas ur iakttagaren av bokslutsinformationens synvinkel, inte ur redigeraren av bokslutets synvinkel.

07

Beskriv koncernens struktur och verksamhetsprinciper

Allt oftare överförs föreningars affärsverksamhet till aktiebolag och förmögenhet till stiftelser. För att intressentgrupperna ska få en korrekt helhetsbild av verksamheten ska rapporteringen om verksamheten, resultatet och den ekonomiska ställningen gälla hela koncernen. Fastän lagen inte skulle förplikta till det, ska ett koncernbokslut göras upp om det ger en bättre och mer rättvisande bild av helheten.

Det är också bra att rapportera koncernstrukturen och dess centrala verksamhetsprinciper. Dessa verksamhetsprinciper som ska rapporteras är ömsesidiga ägandeförhållanden och finansieringsprinciper samt bl.a. interna faktureringsprinciper.

Kort om skyldigheten att göra upp koncernbokslut

En förening/stiftelse ska i enlighet med bokföringslagen göra upp ett koncernbokslut om föreningen/stiftelsen idkar affärsverksamhet eller aktivt deltar i ledning, finansiering eller annan jämförbar verksamhet hos sitt dotterbolag som idkar affärsverksamhet. Bokföringsnämnden har preciserat att detta kan ske till exempel så, att en ideell sammanslutning eller stiftelse antingen vid sidan av sin egen verksamhet eller på annat sätt överlåter administrations- och finansieringstjänster eller andra tjänster till sitt dotterbolag eller får dessa tjänster av sitt dotterbolag. Ett koncernbokslut förutsätts dock inte om både den räkenskapsperiod som senast avslutades och den omedelbart föregående räkenskapsperioden, för koncernföretagens del, sammanlagt högst en av följande gränser har överskridits:

01 omsättning eller motsvarande intäkt
7 300 000 euro

02 balansomslutning 3 650 000 euro

03 i genomsnitt 50 anställda.

En intäkt som motsvarar omsättningen har ansetts avse de totala intäkterna av föreningens/stiftelsens egentliga verksamhet, medelanskaffning samt investerings- och finansieringsverksamhet.

I enlighet med bokföringslagen uppstår en koncern när en bokföringsskyldig har bestämmanderätt i ett annat företag. Bestämmanderätt uppstår i allmänhet antingen från röstmajoritet genom ägande eller så att en bokföringsskyldig har rätt att utnämna eller avsätta majoriteten av styrelsemedlemmarna hos en annan bokföringsskyldig.

Var omsorgsfull med revisionsberättelsen

I både föreningar och stiftelser ska väljas minst en revisor. Befrielse från revisionskyldighet för de allra minsta sammanslutningarna, som stadgas i den nya revisionslagen, gäller inte stiftelser och inte heller föreningar, åtminstone inte tills vidare. Användningen av så kallade lekmanarevisorer i föreningar är fortfarande möjlig inom ramen för storleksgränserna i den gamla revisionslagen. Man planerar att införa i föreningslagen stadganden om annan granskning än revision som utförs av lekman (s.k. verksamhetsgranskning). Det finns även planer på att befria de minsta föreningarna från revisionskyldigheten.

Även om det nu är möjligt att använda lekmanarevisorer i vissa fall, kan ändå inte vem som helst väljas till revisor. Enligt revisionslagen måste revisorn alltid ha en sådan kännedom om och erfarenhet av redovisning samt ekonomiska och rättsliga ärenden inklusive revision, som behövs för skötsel av uppgiften med tanke på verksamhetens typ och omfattning i sammanslutningen eller stiftelsen. Som revisor för större föreningar och stiftelser kan endast fungera en godkänd revisor.

Bifoga gärna en revisionsberättelse till årsredovisningen. Den höjer förtroendet. Om revisionsberättelsen bifogas årsredovisningen ska man dock komma ihåg att bokslutet och verksamhetsberättelsen som presenteras i årsredovisningen måste motsvara det officiella bokslutet som revisorerna har granskat. Avvikelse ska nämnas separat.

09

Rapportera om ledarskap, organisation och övervakning

För att öka förtroendet ska de olika organen inom föreningen/stiftelsen samt deras roll och uppgifter rapporteras. Även antalet möten organen har hållit, medlemmarnas namn samt eventuellt också deras bakgrund och mandatperiod lönar det sig att nämna i rapporten. Särskilt vad gäller stiftelser är det bra att ange hur styrelsemedlemmarna har valts och valprinciperna.

Ge gärna en kort beskrivning av organisationen inklusive ansvarsområden. Om personalen kan man berätta utöver basuppgifter (t.ex. antal och betalade löner) exempelvis om utbildning, åldersfördelning, könsfördelning, anställningens längd och belönings-system. Medel som använts för personalutveckling, åtgärder som genomförts med utvecklingsmedel samt de viktigaste utvecklingsprojekten preciserar bilden av hur föreningen leder sin personal.

Rapportering om arvoden till ledningen och medlemmarna i föreningens/stiftelsens organ ökar transparensen. Ange även arvodesgrunderna. Utredningar om de principer och stadgar som styr bolagets ledning, interna övervakningssystem, ekonomi och administration ökar även förtroendet för bolaget.

10

Koncentrera dig på att rapportera väsentligheter

Genom att koncentrera sig på saker som är väsentliga för intressentgrupperna i rapporteringen säkerställer man att alla föreningens eller stiftelsens centrala resultat från verksamhetsåret förmedlas till dem som är intresserade. En alltför detaljerad beskrivning av verksamheten eller inkluderande av mindre viktiga detaljer i rapporten grumlar helheten och leder till att viktiga saker inte urskiljs från mindre viktig information.

Var öppen. Överväg noga, om det verkligen finns sådan central information som organisationens (operativa) ledning följer, men som inte skulle kunna berättas offentligt?

Som väsentliga saker kan anses i första hand mål som är fastställda i föreningens eller stiftelsens stadgar eller som har beslutats i förvaltningsorganen. Mål kan vara t.ex. strategi och ur strategin härledda siffror och andra uppgifter som beskriver hur målen har förverkligats. I detta sammanhang är risker samt kritiska framgångsfaktorer också väsentliga saker som ska rapporteras. I ljuset av dessa uppgifter kan läsaren bedöma hur goda möjligheterna är för föreningens eller stiftelsens strategi att förverkligas och vilka förutsättningar verksamheten har.

När man fastställer vad som är väsentligt ska man beakta rapportörens externa omvärld samt intressentgruppernas förväntningar. Hot och möjligheter i omvärlden kan vara till exempel ändringar i lagar och förordningar och andra motsvarande förändringar, som blir väsentliga saker att rapportera i de fall då de är av strategisk betydelse.

Även aktualitet påverkar väsentligheten. Aktuella ärenden som har diskuterats allmänt ska kartläggas och man ska överväga vilken betydelse de har för föreningens eller stiftelsens verksamhet och framtid.

Det är mycket viktigt att beakta att rapportens innehåll är komplett. Med komplett avses här att rapporteringen täcker hela föreningens eller stiftelsens verksamhet och att rapporteringen är heltäckande även geografiskt.

Föreningar som ingår i en internationell organisation eller som har nära samarbete med en internationell organisation, bör i sin årsredovisning redogöra för hur verksamheten som en del av den aktuella organisationen inverkar på föreningens verksamhet och finansiering. En inhemsk donator är särskilt intresserad av hur mycket och var medel som är anskaffade i Finland används av den internationella organisationen och hur medel som har överförts till den internationella organisationen övervakas.

Till sist lönar det sig ännu att kontrollera att ingen sådan väsentlig information utelämnas från rapporten som skulle kunna påverka en intressentgrupps bedömning eller beslut angående föreningen eller stiftelsen. Märk särskilt att utöver det man har lyckats med, ska man också rapportera om i vilka fall man inte lyckades nå de uppställda målen. Detta ökar i allmänhet rapportens trovärdighet.

11

Försök att skriva klart och enkelt

För att väcka förtroende ska rapporten vara transparent, informativ och tydlig. Man måste få grepp om helheten snabbt och enkelt och rapporten ska kunna överblickas. För att rapporten ska vara koncis och tydlig, koncentrera rapporteringen på faktorer som är väsentliga för intressentgrupperna.

Undvik långa meningar, svåra ord och onödiga bisatser. Respektera det svenska språket. Strukturera texten tydligt och utforma den så enkelt som möjligt under varje rubrik. Tänk när du skriver på den läsare som inte alls har bakgrundsinformation i ämnet, även han eller hon måste förstå texten!

12

Använd diagram, tabeller och grafer

Eftersträva en täckande, koncis rapport och ta grafiken till hjälp för att göra rapporten tydligare. Exempelvis förändringar i antalet medlemmar, anställda eller deltagare i verksamheten som anges i grafisk form ger en tydlig bild av utvecklingen. Läsaren uppfattar även lättare hur kostnader och finansiering fördelas och hur årets insamling av medel har lyckats om man tar staplar, diagram eller pajdiagram till hjälp.

Fräscha upp verksamhetsberättelsen med jämförelser och siffror som beskriver verksamhetsidén, organisationen och dess verksamhet. Alla nyckeltal behöver inte vara traditionella nyckeltal. Många aktivitetsspecifika siffror åskådliggör verksamheten ännu

bättre. Använd exempelvis medlemsantal, antal rehabiliterade, antal utbildade, antal besökare på webbsidorna, antal arrangerade evenemang eller antal tryckta broschyrer.

13

Åskådliggör med tillhjälp av bilder

Ett foto eller en annan illustration kan väcka intresse för eller pigga upp en framställning som är viktig men som annars skulle vara svårtolkad eller tråkig. Bifoga till rapporten bilder från evenemang som arrangerats samt bilder av understödsgrupper och annan verksamhet under året. Av dessa bilder kan man kanske göra en visuellt attraktiv första sida till en årsredovisning som i övrigt kan vara mycket enkel.

Bilder konkretiserar även själva saken och objektet för läsaren. Enligt det gamla talesättet berättar ju en bra bild mer än tusen ord. Kom också ihåg tydliga bildtexter!

14

Dra nytta av nya tankar och betraktelsesätt

Dra nytta av organisationsmedlemmars eller intressentgruppers åsikter och tankar i rapporteringen för att föra fram aktuella teman och stämningar från fältet. Är någon temahelhet samhällsrelaterad viktig? Kan du dra nytta av åsikter eller ställningstaganden som lagts fram utifrån temat och därigenom väcka ytterligare intresse?

Å andra sidan kan det vara belysande att berätta även om förändringar i omvärlden eller andra aktualiteter som kan kopplas till verksamheten.

Bekanta dig även med andra organisationers årsredovisningar – de kan ge upphov till nya tankar.

15

Planera utdelningen av rapporten för intressentgrupper

Inte ens en omsorgsfullt sammanställd rapport för intressentgrupper fyller de uppställda målen om rapporten inte når sin publik. Distributionskanalen och distributionstidpunkten för rapporten för intressentgrupper bör därför planeras enligt rapportens målgrupper. Det är också viktigt att rapporten är lätt att hitta och läggs ut i tid på föreningens eller stiftelsens webbplats.

Om man hänvisar till andra rapporter i rapporten för intressentgrupper, exempelvis till bokslutet, borde även dessa rapporter vara lättillgängliga.

Tilläggsinformation

Kari Lydman, Partner
tfn (09) 2280 1843 och 0500 508 865,
kari.lydman@fi.pwc.com

Samuli Perälä, Partner
tfn (09) 2280 1650 och 0400 727 360,
samuli.perala@fi.pwc.com

Tävlingen

Öppen rapport

Tävlingen Öppen rapport som arrangeras av Price-waterhouseCoopers är avsedd för föreningar och stiftelser som skaffar medel via medlemsavgifter, understöd, donationer eller offentliga insamlingar eller på annat sätt använder medel till allmännyttiga ändamål. Tävligen arrangeras årligen och dess målsättning är att uppmuntra aktörer inom den så kallade tredje sektorn att lämna transparenta rapporter av hög kvalitet.

I år delades tävlingsdeltagarna efter storlek i stora och små aktörer. Prissumman delas mellan vinnarna i dessa tävlingsserier. Objekten för bedömning är de

årsredovisningar och andra motsvarande rapporter med vilka föreningen eller stiftelsen rapporterar om sin verksamhet och ekonomi till medlemskåren och andra intressentgrupper.

Priset beviljas enligt kriterier fastställda av ett råd inom PwC som består av experter på allmännyttiga sammanslutningar och stiftelser samt samhällsansvar jämte externa experter. Rådet väljer vinnarna.

Rådets sammansättning 2008

Martin Granholm, Matti Honkala, Birgitta Kantola, Johannes Koroma (ordförande) och Liisa Ollila.

PricewaterhouseCoopers Oy
PB 1015, FI-00101 Helsingfors
Tfn (09) 22 800, fax (09) 174 102

PricewaterhouseCoopers har över 155 000 anställda i sammanlagt 153 länder. Den globala omsättningen för räkenskapsperioden 2008 var cirka 28 miljarder dollar. I Finland erbjuder vi revision, skattekonsultering och rådgivning på 12 orter. Vi har 700 anställda i Finland.